

tepav

türkiye ekonomi politikaları araştırma vakfı

Türkiye-Sırbistan İkili İlişkileri

Erhan Türbedar
TEPAV Dış Politika Analisti

TEPAV Değerlendirme Notu
Mart 2010

Türkiye-Sırbistan İkili İlişkileri...

Son yirmi yılda Türkiye ile Sırbistan arasındaki ilişkiler eski Yugoslavya coğrafyasında yaşanan olaylardan yakından etkilenmiştir. Türkiye geçmişte Sırbistan'ı ilgilendiren konularda temkinli davranmaya çalışmış ve Sırbistan'la iyi ilişkiler devam ettirmeyi arzulamış ise de, 1992-1995 yılları arasında Bosna'da, ardından da 1999'da Kosova'da yaşananlar yüzünden, Sırbistan'la ilişkiler dalgalı bir seyir izlemiştir.

Ekim 2000'de Sırbistan'da demokratik güçlerin iktidara gelmesinin ardından, Türkiye-Sırbistan ikili ilişkileri düzelme sürecine girmiştir. Ancak, Kosova'nın 17 Şubat 2008'de bağımsızlık ilan etmesinin ardından, Türkiye'yle Sırbistan arasındaki ilişkilere yine soğukluk hakim olmuştur. Bilindiği gibi, Türkiye Kosova'nın bağımsızlığını tanıyan ilk dalga ülkeleri içinde yer almıştır. 2009 yılının başından bu yana ise, Ankara ile Belgrad ikili ilişkilerin düzeltilmesi ve geliştirilmesi konusunda kararlı adımlar atmaktadır. Nitekim son bir yılda Türkiye ile Sırbistan arasında, daha önceki dönemlerde rastlanmayan oranda karşılıklı ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Gelinen nokta itibarıyla, Türkiye Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ile Sırp meslektaşı Boris Tadić arasında bir dostluk ilişkisi kurulmuş bulunmaktadır. İki ülkenin dışişleri bakanları Davutoğlu ile Yeriemiç ise aylık görüşmelerini düzenli olarak sürdürmektedir. Ankara ile Belgrad arasındaki yakınlaşmanın, Sırbistan ile Bosna-Hersek arasındaki ilişkilere de olumlu yansımaları bulunmaktadır. Örneğin, Saraybosna'da yayımlanmakta olan "Slobodna Bosna" isimli derginin 11 Şubat 2010 tarihli sayısında yayımlanan bir yazıya göre, Bosna-Hersek'in Belgrad'daki elçiliğine yeni büyükelçinin atanmasıyla ilgili krizin çözümü, Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Tadić ile görüşmesi ardından hızlandırılmıştır.

İki ülke arasında ortak sınır bulunmuyor ise de, Türk yetkilileri her seferinde Sırbistan'ı komşuları olarak gördüklerini dile getirmektedir. Türkiye'nin Avrupa'ya açılan en kestirme yolu üzerinde bulunan Sırbistan'ı Ankara, Balkanlar'daki barış ve istikrarın kilit ülkesi olarak nitelendirmektedir. Sırbistan açısından bakıldığında zaman, bazı altyapı projelerinin gerçekleştirilmesi bakımından Belgrad'ın son zamanlarda Türk sermayesiyle yakından ilgilendiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, Kosova için diplomatik mücadelesini sürdürmekte olan Sırbistan açısından Türkiye'nin BM Güvenlik Konseyi'ndeki geçici üyeliği de önemli olabilir.

Hangi sebepten olursa olsun, Türkiye ile Sırbistan arasında son zamanlarda gözlenen yakınlaşma, iki ülke arasında daha önce yetersiz diyalog sorununun yaşandığına işaret etmektedir. Söz konusu diyalog yetersizliği bazı dönemlerde iki ülke arasında adeta "medya savaşlarının" yaşanmasına bile neden olabildi. Günümüzde ise, Ankara ile Belgrad'ın yakınlaşmasına paralel olarak, iki ülkenin medyasının da olumlu etkilenmiş olduğu gözlemleniyor.

Yeriemiç'in Türkiye'ye gerçekleştirdiği 20-21 Şubat 2010 tarihli son ziyaret, iki ülkenin ekonomik ilişkilerini daha yüksek seviyelere çıkartmak doğrultusunda somut projeler üzerinde çalıştığını göstermiştir. 2009'un ilk dokuz ayında Türkiye ile Sırbistan arasındaki ticaretin hacmi 300 milyon dolar gibi pek tatmin edici sayılamayacak bir seviyededir. 2009'da iki ülke arasında imzalanan serbest ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmesiyle birlikte, söz konusu ticaret hacminde bir artışın yaşanacağı öngörülmektedir. Türkiye'nin Sırbistan'a yönelik dolaysız yabancı yatırımların toplamı 45 milyon dolar gibi sembolik bir seviyededir. Ancak önümüzdeki dönemde Sırbistan'ın Kralevo kentinin yakınlarındaki bir askeri

havaalanının sivil havaalanına dönüştürülmesi ve Belgrad'ı Adriyatik Denizi'ne bağlayacak olan yeni otoyolun inşa edilmesi gibi projelere Türk sermayesinin katılımı beklenmektedir.

Türkiye ile Sırbistan arasında uzun süreden beri savunma alanında da işbirliğinin geliştirilmesi yönünde karşılıklı istek bulunmaktadır. Ancak, Sırbistan ile NATO şemsiyesi altında savunma ortağı olabilmek için, Türkiye daha belli bir müddet beklemek zorunda kalacak gibi görünüyor. Kosova sorunu yüzünden Sırbistan NATO üyeliğini reddetmeye devam etmektedir. Kosova konusunda Belgrad'a büyük destek veren Moskova da son zamanlarda Sırbistan'ı NATO karşıtı bir tutuma açık olarak zorlamaktadır. Kosova, Türkiye ile Sırbistan arasında en büyük anlaşmazlık konusu olarak kalmaya devam ettiğine göre, gelecekte Kosova'ya ilişkin yaşanabilecek bazı gelişmeler, Ankara ile Belgrad arasındaki yakınlaşmanın samimiyetini de test etmiş olacaktır.